

*“Sübhānallāhü vebihāmdihī
sübhānallāhül azīm”*

Erişdi nev-bahâr günleri

*391. Behâr oldı vü âçıldı yüzinden perde gül-zârın
İrişdî goncenin devri, zemânı kalmadı hârın
Nesimi*

Bahar mevsimi geldi de, gül bahçesinin yüzündeki perde (kış perdesi) açıldı; gonca devri geldi ya, dikene zaman (yer) kalmadı.

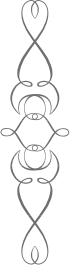
Açıklama: Kemâl Edip Kürkçüoğlu Nesîmî'nin, yukarıdaki beyitle başlayan gazelini, "tasavvufî mânâsı da bulunan em-sâlsiz bir tabiat tasviri" olarak nitelendirmektedir.

*392. Bu şeh-r-i Sitanbul ki bî-misl ü bahâdır
Bir sengine yekpâre Acem mülkü fedâdır
Nedim*

*Eşi benzri olmayan bu İstanbul (şehirler arasında) paha
biçilmez değerdedir; (öyle ki) bir taşına (o çok övülen) Acem
ülkesi (bile) feda olsun!*

*Şairin yaşadığı şehri bu kadar övmesine şaşmamak gerekir.
Hele methedilen şehir İstanbul, şair Nedim, devir de Lâle Devri
olunca... Artık mübalağa sanatına gün doğar. İstanbul'un eşsiz
güzellikte olduğu muhakkak. Ama tabir yerindeyse bir “eğ-
lence sanatçısı” olarak bilinen şairin, İstanbul'un eğlence yer-
lerinden başka yerlerini görüp görmediği de ayrı bir tartışma
konusu olabilir...*

393. *Döşedi mihr-i felek yolları dîbâlar ile*
Etdi teşrîf çemen mülkini sultân-ı bahâr
Bâkî

Göğün güneşi, yolları ipekli kumaşlarla döşedi; bahar sultanı da çemen ülkesini şereflendirdi.

394. *Ebr eyledi bâğı tûşe-gencûr*
Şekkerde uçardı tût-î zembûr
Şeyh Galib

Bulut, bahçeyi rızık hazinesi yaptı; papağanlar ve arılar şekerin üzerinde uçmaktaydı.

395. *Erişdi nev-bahâr eyyâmı açıldı gül ü gülşen*
Çerâğân vakti geldi lâlezârın dîdesi rûşen
Nedîm

Bahar geldi, güller açıldı, bahçeler şenlendi; eğlence zamanı geldi, lâle bahçelerinin gözleri aydın olsun!

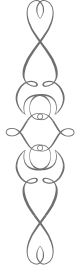
Bahar gelmiş olmakla, eğlence zamanının da geldiğini haber veren Nedim, aynı zamanda lâle bahçesine de müjdeler veriyor. Kış mevsimi boyunca kimsenin uğramadığı, unutulmuş lâle bahçesinin yeniden kıymete bineceğini ve herkesin uğrak yeri haline geleceğini müjdeliyor.

396. *Gül mushafın sabâ yeli açdı varak varak*
Aşk âyetini bülbül okudu sebak sebak
Necâtî

Saba yeli, gül mushafını yaprak, yaprak açıp (hazırladı); bülbül aşk âyetini okudu ders, ders.

Sevgilinin kokusunu taşıyan saba yelini bülbüle yardımcı tayin etmek ve gül mushafını (kitabını, Kur'an'ı) saba yeline açtırıp, bülbülü aşk üstüne mushaftan ders çalıştırmak! Bu nasıl bir hayal gücü böyle!? Çağdaşları Necâtî'ye, bu dersin müderrisinin kim olduğunu sormuşlar mıdır acaba? Ve Hz. Süleyman'dan aşığı kurtarır mı dersiniz?

397. *İrdi bahar sen dahi şâd olmadın gönül
Güllerle lâlelerle küşâd olmadın gönül
Şeyhülislâm Yahya*

Bahar geldi; sen hâlâ neşelenmedin ey gönül; güllerle, lalelerle açılıp ferahlamadın ey gönül.

398. *Jâlelerden takınur tâcına gevher lâle
Şâh oluptur çemen iklimine benzer lâle
Bâkî*

Lâle tacına çiğ tanelerinden mücevherler takınmış; çimen ülkesine sultan olmuşa benziyor.

Tacına çiğ tanelerinden mücevherler takınmasına bakılırsa; lâle çimen ülkesine sultan olmuş! Bâkî'nin lâleye olan bu methiyesine hayran kalmamak olur mu? Gülün, lâlenin dilini öğrenmiş şair, hallerinden haberler getiriyor! Lâlenin ülkesine seyahatten dönüyor sanki. Hangi gönül bu iltifatla havalara uçmaz ki! Bu beyiti okuyunca insan, Osmanlı'da cinsellik sanatlarına niçin itibar edilmediğini daha iyi anlıyor.

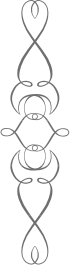
399. *Mazhar-ı ism-i Celâl olmasa hakka lâle
Bulamazdı bu kadar rütbe-i vala lâle
İzzet Ali Paşa*

Lâle, Allah'ın adının harflerini taşıyıp (O'nun adıyla şereflenmeseydi), (insanların gözünde ve gönlünde de) bu kadar yüksek mertebelere erişemezdi.

Şair bu beyitte, fazla itibar gören insanların, bu itibarlarının bir kısmını kendilerinde var olan cevherden dolayı hak etseler de, bir kısmını da, başka şeyler veya kimselerle olan ilişkilerinden dolayı aldıklarını ima ediyor olsa gerektir. Yani, ayın şavkını güneşten alması gibi...

Lâle, İslam Türk kültüründe, güzelliğinden başka, Allah'ın birliğine işaret olarak kabul edilmiştir. Lam-elif-lam-he harflerinden meydana gelen lale adı, Allah'ın adındaki (elif-lam-lam-he) harfleriyle aynılarını taşır. Bu bakımdan lale adını

okuyan, onda aynı zamanda Allah adını da görür. Şair, bu benzetmelere dayanarak beytini yazmıştır.

Ayrıca lale, tek kök üstünde, tek çiçek verir ve çiçeği, yeşil yapraklar arasından dimdik göğe doğru uzanır. Lale, İslam Medeniyetinin son döneminde, güzelliği ile ve ona bakarak Allah'ın yaratma kudreti hakkında şairlere ilham kaynağı olmuştur.

